

Hviezdoslovou Kubín

Celoštátna prehliadka v umeleckom prednese poézie a prózy,
v tvorbe detských recitačných kolektívov a divadiel poézie

Info 3 / 23. 6. 2017

Vydali: Národné osvetové centrum Bratislava a Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín

Hviezdoslavovský orbis pictus

Vo vestibule Mestského kultúrneho strediska účastníkov tento rok víta Hviezdoslav v tieni krásnych pivónii považovaných za symbol dokonalej krásy, ktoré vraj stmelujú a posilňujú priateľstvá.

Počas Hviezdoslavovho Kubína vyzerá svet ešte tak, ako má – veď čo by boli recitátori bez literatúry?! A tak vinou knižného bazáru pri odchode nejedna taška oľáže.

Totálne vyčerpanie z množstva zážitkov, podnetov, stretnutí, vypätí tu a tam postihne malých aj veľkých. Hoci v prípade tých starších je občas na vine aj nočná pohulanka.

Na Bysterci je živo cez deň - v dome kultúry i pred ním, na námestí aj v reštauráciách. Večer je živo v celom Kubíne. A to niektorí musia končiť už o 22.00!

Šéfka MSKS Janka Greššová predstavuje novinku – festivalový klub Večerné koncertíky, ako prvé vystúpili Aneta Suroviaková a Nikola Krkošová

Hviezdoslavov vizuál

Aj keď si to často ani neuvedomujeme, každý dobrý festival musí mať okrem iného aj kvalitný vizuál. Organizátori Hviezdoslavovho Kubína vytvárajú každoročne jednotný vizuál, ktorý môžeme vidieť všade – na pozvánkach, na plagátoch, na programoch... Všetko to má na starosti pracovníčka Mestského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne Janka Tarabová, ktorá sa tomu venuje už 10 rokov.

● Aké boli vaše začiatky s vizuálom Hviezdoslavovho Kubína?

Začínalo sa mi ťažko. Vtedy bol iba Word (smiech) a všetko sme ručne prekresľovali. Teraz vďaka tomu, že máme vlastnú tlačiareň, a že sa učím a študujem grafiku, dopĺňam si vedomosti a vzdelanie, to už robím celé ja a bez komplikácií. Kedysi to robila externá firma, ktorej sme zadali požiadavky, momentálne je to už celé v našej réžii – plagáty, označenky, denné programy, pozvánky, výzdoba priestorov... Vymyslím si ideu a všetky vizuály ťaháme v jej línii.

● Koľko týždňov, mesiacov pred Hviezdoslavovým Kubínom začínate pracovať na jeho vizuálnej podobe?

Už teraz máme nápad, ako by to zhruba malo vyzerať na budúci rok. Čiže nápad je rok dopredu, a potom ho už iba postupne dolaďujeme. Je fajn, že to robíme už niekoľko rokov. Postupne sme vychytali chybičky a dnes už presne vieme aké sú naše možnosti a schopnosti a vďaka tomu sa zdokonaľujeme. Napríklad stĺpy vo vestibule MSKS polepené plagátmi a rôznymi materiálmi súvisiacimi s HK majú stále svoje čaro aj keď ich už máme niekoľko rokov. Podľa mňa je dokonca dobre, že sú takto celý rok, lebo Hviezdoslavov Kubín sa takto mieša s bežným dňom počas celého roka. Aspoň keď idú ľudia do divadla, tak vidia, že tu ten Hviezdoslavov Kubín stále býva.

● Odkiaľ máte všetku výzdobu, čo tu môžeme vidieť?

Poznám veľa šikovných grafitákov, ktorí nám napríklad natriekali portrét Hviezdoslava. Také veci si vždy schovám a potom ich priebežne obmieňam a používam. Napríklad košík oproti hlavnému vchodu mám z domu. Taký nezoženiete. Teraz sme do neho a k nemu dali knihy a hviezdnu oblohu, ktorá nám zostala spreď dvoch rokov, tak momentálne plní inú funkciu a veľmi sa sem hodila.

● Koľko dní potrebujete na vyzdobenie budovy?

Trvá nám to zhruba dva dni. Keďže máme veľa vecí uložených a rozmyšľam nad tým priebežne, samotná realizácia je už potom rýchla. Ale, samozrejme, nie je to všetko iba moja práca. Pomáha mi pani riaditeľka, účtovníčka zháňa peniaze, aby sme mali za čo tlačiť a pani upratovačky nám umývajú priestory, aby tu bolo pekne. Čiže je to kolektívna práca.

● Na poschodí, medzi vchodmi do divadelnej sály, môžeme vidieť návrhy plagátov k tomuto ročníku. Odkiaľ prišli?

S pani riaditeľkou Jankou Grešovou, sme uvažovali nad tým, že by sme mohli osloviť študentov. Cez moju bývalú kolegyňu sme sa dostali do strednej odbornej školy v Nižnej. Rovno sme prišli medzi tretiačkov a štvrtákov, s ktorými sme sa dohodli na zadani.

Zobrala som si staré plagáty, aby som im ukázala, akú máme predstavu a ako sa rokmi vizuály menili – mám odložené vsetky od 60. rokov. Poprosili sme ich, aby spravili návrhy plagátov. Nápad je jedna vec, ale pokiaľ to nie je vo finálnej podobe, nedá sa to použiť. Našťastie, však bola v škole pani profesorka Zuzana Anderková, ktorá na žiakov dohliadala a tlačila ich do finálnych verzii. Keď sme prišli v januári pozrieť práce, ešte zďaleka neboli hotové. Ale vďaka pani profesorka ich dokončili a mohli sme oceniť víťaza.

● Bolo nejaké slávnostné oceňovanie?

V pondelok 19. júna bola vernisáž. Prišiel riaditeľ školy, zástupkyne a autori. Slávnostne sme otvorili túto výstavu a víťazke, Alexandre Chorvátovej, sme odovzdali honorár.

● Prečo ste vybrali práve jej vizuál?

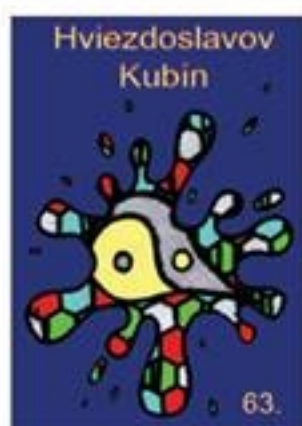
Zdal sa nám graficky najlepšie využiteľný na všetko, čo potrebujeme. Jednotlivé prvky môžeme používať na všetky materiály, ktoré tlačíme. Zdal sa nám výtvarne čistý a vtipný. Obsahuje jasné prvky Hviezdoslava – fúzy, klobúk a mašľu. A keďže na prehliadku chodí veľmi veľa detských recitátorov, tak sme to chceli oživiť detskými prvkami, aby to bolo veselšie. Aj tá hviezdna obloha má jasnú symboliku: hviezdy - Hviezdoslav. Medzi prácami by sa možno našli aj graficky krajšie, ale tento vizuál bol pre nás najpoužiteľnejší.

● Spolupracovali ste s deťmi či študentmi aj v minulosti?

Spolupracujeme aj so Základnou umelecká škola Ivana Ballu, ktorej žiaci výtvarne spracovali básne z prvotín Hviezdoslavovej tvorby. Pozrieť si ich môžete na paneloch okolo festivalového klubu. Pavol Náther

Kristína Baleková

Michal Balun

Matúš Djubašák

Herbert Ganpot

Bianka Ivanová

Martina Jarinová

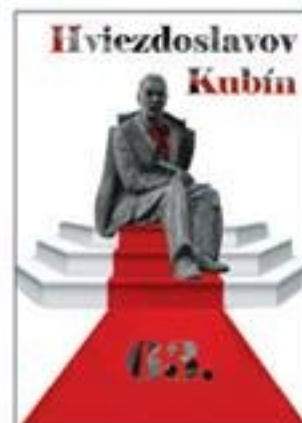
Róberta Komanová

Jakub Kurtulík

Kristína Ladňáková

Tatiana Matysová

Klaudia Müllerová

Ján Dávid Polčic

Maroš Randjak

Júlia Rentková

Simona Retová

Beáta Romaňáková

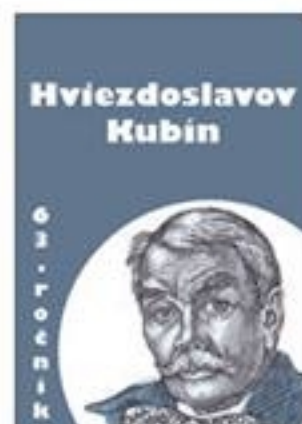
Patrícia Šmiheľová

Juraj Šprlák

Ivana Šubjaková

Vladana Šusteková

Detské sny o detských snoch

„Sníval sa mi sen o tom, že sa mi sníva sen.“ Týmito slovami začal program prednesov poézie a prózy recitátorov II. kategórie. Snová atmosféra i pódium pokryté vankúšmi a perinami logicky viedli k otázke k otázke: Splnil sa vám už nejaký veľký sen?

Alexandra Hornáková: Mojm veľkým snom bolo prebojovať sa na Hviezdoslavov Kubín, o čo pokúšam už od druhého ročníka ZŠ. Teraz sa mi to konečne splnilo, a preto tu chcem byť až do úplného konca a naplno si to užiť, pretože sa sem možno už nikdy nemusím dostať.

Katarína Melcherová: Vždy som chcela stáť na veľkom pódium, pozeráť sa do očí divákom a vidieť, že ich baví čo rozprávam. A dnes sa mi tento sen splnil.

Samuel Vrlák: Mojm najväčším snom bolo dostať vlastného koňa a naučiť sa na ňom jazdiť a to sa mi nedávno splnilo. Má ho veľmi rád a prajem všetkým, aby sa aj im ich sny vyplnili.

David Lachman: Mojm snom bolo stáť na pódium, recitovať a cítiť, že to páči.

Sofia Fratričová: Som šťastná, že sa mi splnil sen vystúpiť na veľkom pódium.

Jakub Kubalík: Mojm najväčším snom

vždy bolo niečo dokázať a teraz sa mi to, myslím, splnilo.

Jakub Sebastián Barjak: Vždy som chcel správne a inteligentne odpovedať na takúto otázku, ale zatiaľ sa mi to nepodarilo. Pretože ešte neviem, čo je mojm najväčším snom.

Emma Turňová: Pred časom sa mi sníval sen, že už je koniec školského roka. A teraz sa mi to splnilo a celkom rýchlo to ubehlo.

Natália Filová: Mojm veľkým snom bolo dostať sa sem, na Hviezdoslavov Kubín.

Peter Farár: Mne sa ešte žiaden veľký sen nespĺnil. Ale verím, že sa raz splní.

Hana Hvozdíková: Mojm veľkým snom vždy bolo, aby som mala psíka a tento sen sa mi splnil pre tromi týždňami, keď som ho dostala na narodeniny.

Jakub Ološtiak: Ja mám sen, z ktorého sa mi už časť splnila, a zvyšok sa mi, dúfam, ešte splní. Mojm snom je stať sa hercom a čiastočne sa mi to aj splnilo, pretože chodím na hereckú dramatickú školu. Dúfam, že mi to dlho vydrží a nakoniec sa stanem profesionálnym hercom.

(dj)

Ako by mladí zmenili svet

V prednesoch recitátorov III. kategórie sme mali možnosť počuť texty, ktoré sa zameriavali na vážne problémy v našom svete. Svojimi výpoveďami poukazovali na rasové problémy, na problémy existencializmu, šťastnej rodiny či úcty ku starším. Spýtali sme sa ich teda, keby mali tú možnosť zmeniť niečo vo svete, čo by to bolo?

Filip Ďuriš: Vo svete panuje teraz hlavne zločin a keby sa dal ten zločin zrušiť a všetci by sme žili v jednej rovnováhe, to by bolo pre nás všetkých asi najlepšie.

Laura Kladivíková: Ja by som chcela aby prestali vojny, teroristické útoky a podobné zločiny.

Marek Jaroš: Chcem, aby sa konečne dali do poriadku vo svete tradičné hodnoty – chránenie života, chránenie rodiny a aby sa podporoval zdravý vývin detí. Keď toto všetko bude, tak to bude taká reťazová reakcia aj pre ostatné oblasti.

Mária Hušková: Keby som mala tú možnosť, tak by som chcela aby bol všade mier, aby neboli rozdiely medzi ľuďmi a náboženstvami.

Natália Michalcová: Ja by som si priała, aby neexistovali vážnejšie choroby a najmä, aby netrpeli malé deti, ktoré si to vôbec nezaslúžia.

Martin Do: Aby ľudia nehľadali problém a rozdiely medzi rôznymi národmi a ná-

boženstvami a neodsudzovali sa navzájom.

Annamária Fitzová: Želala by som si, aby v tomto svete zavládol mier. Aby ľudia nehľadali dôvody ako sa odlišiť od ostatných.

Bianka Molnárová: Prajem si, aby sme si boli všetci rovnocenní. Aby sme boli „my“ a nie „ja“.

Marek Benkovič: Zrušil by som všetky totalitné režimy, ktoré potláčajú slobodu slova a spôsobujú rozbroje medzi krajinami.

Adam Trcka: Zrušil by som chudobu. Prečo? Aby som bol bohatý?!

Diana Kaniščáková: Veľmi rada by som zmenila, aby už neboli ľudia k sebe závistliví a aby si každý medzi sebou pomáhal.

Anna Pipáková: Zmenila by som správanie niektorých ľudí k lepšiemu.

Daniela Rybníkárová: Všetci ľudia by si mali byť rovnocenní a tí vyššie postavení by nemali byť nič viac.

Martin Lorinc: Chcel by som zrušiť trest smrti, pretože niekde ho stále majú a podľa mňa to vôbec nie je dobré.

Nina Gelnarová: Zmenila by som škatulkovanie ľudí pred tým ako ich spoznáte.

Filip Máni: Zmenil by som tú ľudskú sprostosť, ktorá vyciava našu zem, ľudí a zvieratá. Ľudia by nemali byť takí zlí.

(pn)

To bolo pero, čo snívало túto báseň

Umelecký prednes detských recitátorov a recitátoriek v II. kategórii dosiahol veľmi dobrú úroveň a niesol sa v znamení tradície aj novosti. Výber textov osciloval na pomedzí viacerých oblastí. Na jednej strane to boli texty s jednoznačným obsahom, príťažlivým dejom, rozprávačským potenciálom či hrovým nábojom, ale vypovedajúce za skúsenosť, túžbu a postoj k životu vekovej kategórie násročných, teda hľadajúcich sa recitátorov. Na druhej strane sa objavili texty nejednoznačné, mnohovýznamové s prvkami iracionality aj filozofického podtónu, čo je tiež v súlade s vekovou charakteristikou recitátorov tejto kategórie. A počuli sme aj prednesy textov esteticky príťažlivejších viac pre dospelých, ktoré ponechávali priestor aj na divácke dopovedávanie.

V dramaturgii prednesu poézie prevažovali texty slovenských básnikov (Hviezdoslav, Hevier, Rúfus,) alebo montáže básní slovenských autorov (Hevier, Mokoš, Ferko, Válek, Klimáček), no objavili sa aj dva zaujímavé texty z tvorby A. Tennysona a T. S. Eliota. Eliotovu alegorickú báseň Ako osloviť mačku predstavil Jakub Ološtiak v technicky zručnom a vtipne ladenom prednese. Aj keď vo výraze práve humorným podtónom šetril a druhú rovinu textu celkom neodkryl, atmosféru animovaného sveta sa mu vytvoril podarilo.

Adela Danišová vo svojom prednese nazvanom Naháňačka na nebi spojila odlišné poetiky dvoch básnikov, pričom oveľa presvedčivejšia v imaginácii prírody a jej javov, ale aj výraze podporenom pohybovými prvkami, bola v interpretácii veršov M. Ferka.

Natália Filová priniesla montáž z Rúfusových básní. Oprela sa o epický prvok rozprávkového textu, dokázala „vymalovať“ aj niektoré lyrické časti, v čom jej čiastočne pomohlo aj využitie spevu. Celkový dojem narúšali intonačné stereotypy.

Artušovskú legendu spracovanú poetikou romantického básnika A. Tennysona predstavila básňou Pani zo Shalottu na javisku Katarína Melcherová. Motívy kľatby, samoty a nešťastnej lásky boli možno náročnou témou pre recitátorku v tejto kategórii,

ale jej komorný prejav s decentným využitím výrazového aparátu v súlade s kostýmovaním a tajomnou atmosférou napokon vyústili do sugestívneho a zaujímavého prednesu.

Ponurá atmosféra baladického príbehu, ktorý všetci dobre poznajú, sa prostredníctvom Zuzanky Hraškovie a recitátorky Emy Turňovej dostala z javiska aj k poslucháčom. Naliehavosť zamatového hlasu, charakterizácia postáv, čistota v jazykovom prejave vyrovnávala absentujúce menšie napätie a gradáciu, ktorú však recitátorka dopriala najmä v záverečnej pasáži prednesu.

Jasný generačný postoj a výpoveď priniesla Sofia Fratričová s Hevierovými veršami pod názvom To je nuda. Hra sa stala jej základným tvorivým princípom, hrala sa s významom slov, ich tvarom, zvukom, pohybom, ale najmä pocitom, ktorý sa nefalšovane dostal nielen k recitátorkiným vrstovníkom, ale aj k dospelým poslucháčom. Správna dávka spomínaných prvkov spolu s príťažlivými veršami priniesli príjemný zážitok.

V prednese poézie sa presadili aj recitátorky Hana Hvozdiková a Terézia Dibdiaková s montážami básní. Hvozdikovej sa prostredníctvom Mokošových a Válkových veršov podarilo navodiť rôznorodé životné pocity, predovšetkým však tragiku života cez skúsenosť a poznanie a pocity nádeje cez vieru v básnika a deti. Aj keď sa spočiatku zdalo, že stret „krídel strážnych anjelov a hladných supov“ a významová náročnosť Válkových veršov môže byť nad jej sily, k totálnemu zážitku chýbala už len silnejšia intenzita hlasu v závere. Dibdiaková sa zručne popasovala s hrovým potenciálom textov, s nápadom

(alebo nápadmi) básnikov, ich významovým a estetickým materiálom. Dokázala vystavať prvky napätia a konfliktu prostredníctvom hravej zmyslovosti a silnej imaginácie kvalitným výrazovým aparátom. Celkovú radosť a potešenie z hry v prednese si neustrážila len v smutno-nostalgickom výraze veselej pasáže textu.

V dramaturgii prozaických textov bola estetická rôznorodosť citeľná, ale s potešením konštatujem, že kvalita dnes prevládala a recitátori a recitátorky ponúkli v prednesoch pestrú škálu rozprávačských postojov aj životných názorov.

David Lachman sa prednesom prózy Ako si vychovať brata podujal analyzovať pocity staršieho súrodenca zo vzťahu k mladšiemu bratovi. Aj keď nevyužil možnosť kontrastovania a silnejšieho dôrazu, čo napokon bolo limitované sčasti aj textom, predstavil sa ako kvalitný a citlivý rozprávač.

Podobným emotívnym rozprávačstvom o zajatí vo virtuálnom svete a neschopnosti ustáť realitu sa prezentoval Jakub Sebastián Barjak s Babaríkovej textom Skejtácke tenisky. Dlhý text a nadužívanie charakterizačného prvku čiastočne brzdi jeho recitátorský výkon. Svi e - že a zvnútornené rozprávanie so značným vtipom a nadhľadom (veľmi účelne dotvorené aj kostýmom) sme počuli v podaní Samuela Vrláka v prednese Malinčíkovho textu Profesionál.

Text L. J. Kerna Slon Dominik recitovala Klára Kováčová a aj keď čiastočne cítila symbolický náboj textu s tajomstvom, technicky neobsiahla všetky možnosti, ktoré text ponúka.

Náročný text na pochopenie aj prednes od E. Kereta Rúry

predniesol Peter Farár. Výrazovo subtilnejšiemu prednesu chýbali v úvodnej časti jasnejšie dôrazy, dynamika a intenzita, ale dojem zachránil vypočítaný záver, keď som mu uverila, a s textom „...raj je skrátka miestom pre tých, ktorí nedokázali nájsť svoje šťastie na Zemi“ prišlo nakoniec aj mrazenie.

Alexandra Hornáková sa zhostila textu R. Dahla Muž s dáždnikom. Technicky zručná recitátorka veľmi vtipne vystavala charakter postáv a vypočítavala prózu, ale dlhý text ju prinútil v druhej časti do neadekvátneho tempa.

Lara Dovičovičová si na prednes zvolila ďalší obsahovo náročnejší text A. Veterani Prečo sa dieťa varí v kaši. Spočiatku monotónny prejav, ktorý sa neskôr ukázal ako zámerný, nakoniec priniesol dynamicky aj tempo-rytmicky veľmi sugestívnu výpoveď o tragických aj radostnejších pocitoch rozprávačky príbehu. Schopnosť výrazovo odlišiť dôležité textové prvky, cit pre využitie pauzy boli tými najsilnejšími momentami, no na druhej strane celkový dojem čiastočne oslabil slabšia recitátorkina artikulácia.

Viacvýznamový text J. Boyna podmaňujúcim rozprávaním o jednom dni zo života Barnabyho Brocketa priniesol Jakub Kubalík. Veľmi dôsledne sledoval autorský zámer, vystavala charakter a k vypočítaniu príbehu mu dopomohli aj výraz tváre a postoj. Ani drobný dramaturgický nedostatok či intonačné ruptúry neprekazili jeho výpoveď o absurde v našich životoch.

Prednesy v tejto kategórii boli rozdelené na dve časti do dvoch dní, čím sa vytvoril pre nás priestor na uloženie zážitkov a porovnanie. Obe programové časti však spojila zaujímavá choreografia Marice Harčarikovej, ktorá ponúkla ilúziu snovosti, snívania, snenia a imaginácie. Biela perina odkrývala príbehy, obrazy, túžby a myšlienky predstavované prednesmi a opäť prikrývala to, čo sa ešte len chystá byť vypovedané. Názov pre hodnotenie som si aj z úcty k tejto súčasti programu vypožičala od kúzelníka, ktorý strážil sny detí: To zlaté, to bolo pero, čo snívalo túto báseň. Eva Pršová

Príjemné prekvapenie a rozpínanie

Vystúpenia recitátorov III. kategórie veľmi príjemne prekvapili. Mnohé z nich sa rozpínali i do kategórie vyššej. Ich úspech tkvie v zaujímavej a podnetnej dramaturgii, ktorá recitátorov dokázala vyprovokovať k pozoruhodným výkonom plným tvorivosti a imagínácie, ako aj k osobnostnej výpovedi a hľadaniu odpovedí na faživé a provokujúce otázky súčasnosti. Interpretovali diela veľkých autorov krásnej literatúry svetovej i domácej proveniencie, ale aj dielka súčasnej prózy, ktorá rieši aktuálne problémy dneška.

Najväčším estetickým zážitkom bol prednes Laury Kladičikovej z Veľkého Krtíša, ktorá si pre svoju osobnostnú i umeleckú výpoveď vybrala baladu Jána Bottu Margita a Besná. Psychológia postavy hlavnej hrdinky tejto lyrickej drámy má veľkú škálu pocitov a je umiestnená do nádhornej slovenskej hudobnej scenérie Bottovho verša. V jej interpretácii sú aj disonantnejšie až naturalistické tóny, s prehnanou intenzitou hlasu na miestach, kde recitátorka text iba ilustruje a chýba jej vnútorne napätie na podporenie dramatickosti diela. Na posolstvo básne to však vplyv nemá. Po zločine prichádzajú výčitky a nakoniec i trest.

Veľmi autenticky a so silným nábojom aktuálnosti zazneli dve poviedky Antona Pavloviča Čechova – Na vystúpení hypnotizéra, v podaní Marka Benkoviča z Malaciek a Kónské priezvisko v podaní Adama Trčka z Košíc. Obaja recitátori sa predstavili ako výborní rozprávači s veľkým zmyslom pre humor a obdivuhodnou invenciou pri štylizácii postáv.

Daniela Rybníková zo Senice – v nádherných dlhých bielych šatách víly Echo – zvukomalebne a s vtipom i vášňou interpretovala báseň Publia Ovidia Nasa Narcis a Echo ako svoju veľkú túžbu po kráse, láske a porozumení.

Filip Máni z Nitry pri prednese básne Mikuláša Kováča Balzac nevšedne a nápadito a pri tom výrazovo i významovo presne (píska, spieva, gestikuluje, pochoduje, ironizuje, vysmieva sa. Vtipkuje) improvizoval na starý vojenský vtip, aby v konečnom dôsledku ukázal aká je vojna nezmyselná a napriek tomu neporaziteľná.

Filip Ďuriš zo Skačian si pre svoju generačnú výpoveď zvolil text Marcela Pálesa O slobode(nie). Zamýšľa sa nad veľkým problémom každého, nielen mladého človeka: odkiaľ až kam môžem byť bezuzdne slobodným a kde je múdrejšie neprekročiť hranicu. Návrat do bezpečnej zóny je ťažký a nie je zadarmo. Za poučenie sa platí. Recitátor je vo svojej výpovedi presvedčivý a pri výbere výrazových prostriedkov presný.

Diana Kaniščíková z Trnavy s veľkým emocionálnym pochopením a hudobným a rytmickým čítaním interpretovala báseň Guillaumea Apollinairea Márnica. Paradoxne k názvu je báseň veľkou oslavou života, až takou veľkou, že dokáže vnímať mŕtvych, ako keby boli živí neprestajne a akoby neprestajne ich sprievod prúdil mestom a mali z toho ra-

dosť i pocit šťastia jedni i druhí. „Človek má posilu na celý život / a nepotrebuje už nikoho.“

Mária Hušková z Malaciek sa predstavila výberom z tvorby Milana Rúfusa pod názvom Múdrost hlbín. Na veršoch nášho milovaného básnika sa pokúšala dotknúť hlbín jeho posolstva a vyfažiť čo najviac – veľmi peknou rečou – pre seba i svojich poslucháčov.

Martin Lorinc z Podbiela uviedol úryvok z románu Michaila Bulgakova Psie srdce rámcovaný zavýjaním. Jeho srdcervúca výpoveď o ťažkom psom živote psa i ľudí má prvky ironie pri vykresľovaní charakteru ľudí, od ktorých závisí jeho psí život a ktorým je zaťažko dopriať mu čo i len odpadky. Ale prišerné je to, že sa takto správajú aj k ľuďom a „vyvárajú im také zbrndy, že nad nimi zostáva rozum stáť aj psovi“. Recitátor mal problém s kompozíciou svojej interpretácie. Po veľmi vydarenom úvode a zauzení jeho prednes v kríze začína klesať, namiesto toho, aby vrcholil a smeroval k pointe.

Nina Gelnarová z Trnavy interpretovala text Gudrun Pausewangovej Starká Solveigová zbiera veci, ktoré vyplávajú na breh. Je to nádherný text dánskej autorky o jeseni života starej panej, ktorá zbieraním vecí bojuje proti blížiacej sa smrti. Tá k nej nakoniec prichádza z mora ako dobrý priateľ lietajúci Holanďan a poskytne jej šťastný domov, keď jej ho už nedokázal dať jej vnuk. Príbeh sa odohráva v drsnej i krásnej severskej prírode. Prednes textu je veľmi dynamický a vtipný a stráca sa v ňom clivá a tajomná severská atmosféra.

Anna Pipáková z Humenného recitovala

veľmi náročnú a peknú montáž troch básní Wislavy Szymborskej Oblaky sa vznášajú nad faktami. Jej práca s týmto textom bola obdivuhodná. Na jeho členenie používala zvuk malého zvončeka.

Marek Jaroš zo Starej Ľubovne, Bianka Molnárová z Fíľakova a Natália Michalcová z Myjavy si pre svoj prednes zvolili texty súčasných slovenských prozaikov, v ktorých sa vyjadrujú k problémom a témam dneška ako je: voľba povolania a uplatnenie mladého človeka v živote, rozdelenie súrodencov po strate rodičov, či rasová diskriminácia a predsudky voči Rómom. Svoje zaujímavé príbehy pravdivo a pútavo vyrozprávali. Marek Jaroš ukázal aj svoj veľký zmysel pre humor.

Annamária Fitzová z Košíc interpretovala montáž dvoch básní Jacquesa Préverta Stránka zo zošita a ako urobí obraz vtáka. Vo svojom prednese sa nesie len po povrchu textu a nedarí sa jej doň viac ponoriť a viac uveriť svojej vlastnej predstavivosti pri vytváraní básnických obrazov.

Martin Do z Kysuckého Nového Mesta recitoval text Daniela Heviera Veľké myšlienky malého človeka. Jeho interpretácia nasmerovala tento text do nižšej kategórie. Chýbal mu odstup a nadhľad, ktorý sa už očakáva od človeka jeho veku. Nakoniec by som chcela poďakovať všetkým recitátorom a ich pedagógom za ich obdivuhodnú prácu. Nech je pre vás potešením a radosťou aj ďalej.

Marta Vilhanová

Na slovičko s režisérkou Evou Jacevičovou

● Sú múry potrebné v našom živote?

Niektoré možno sú, ale mne sa nepáčia tie, ktoré vznikajú vo vzťahoch medzi ľuďmi a preto sa mi zdalo veľmi potrebné túto tému rozvinúť. Prvýkrát sme sa s ňou stretli v minulom roku, keď Sweeneyho báseň Iba ten múr recitovala jedna naša žiačka. Jej táto téma zostala v hlave aj v srdci, a keď sme hľadali námet na inscenáciu pre túto sezónu, navrhla tento text a jednu hodinu zrežirovala sama. Ostatní sa chytili, pretože sa chceli k téme vyjadriť. Následne sme hľadali, čo s tým ďalej, pretože sme cítili, že je veľmi dôležité povedať, aby sme budovali medzi ľuďmi vzťahy a nie múry. Deti sami prinášali množstvo nápadov, čo je fajn, pretože potom majú pocit, že je to aj ich práca, že sa na tom podieľame všetci spoločne.

● Vychádzali aj z ich vlastných skúseností?

Nedozvedela som sa o tom, či niečo podobné zažívali aj oni, ale keď sme robili nejaké improvizácie, niektoré boli aj o šikanovaní. Pravdepodobne to niekde odpozorovali, pretože na školách je toho, bohužiaľ, dosť.

● Miestami drsnú a krutú Sweeneyho báseň ste doplnili lyrickejšími pasážami z diela Viliama Klimáčka. Chceli ste trochu zjemniť celkový dojem inscenácie?

Áno, bol to jeden z dôvodov, ale najmä sme chceli poukázať na to, že podobne ako ten múr, aj život má dve strany. Že ako múr môže byť z jednej strany škaredý, špinavý, obitý a možno aj zakrvený a z druhej strany krásny, čistý a žiarivý, tak aj život je raz taký a inokedy opačný. Že toho istého človeka, ktorému raz ľudia ubližujú, inokedy môže stretnúť niečo krásne, že môže spoznať ľudí, ktorí ho budú ľúbiť. A to je to dôležité. To nám dáva nádej, že raz v nás múry padnú a vyrastie krásny vzťah.

(dj)

*Dážd' počmáraný živým múrom
iba tak zľahka dráždi lživý svet.
Keď je svet na mol, ty ho trápiš durom,
ak vkladáš lásku do rozvetvených viet.*

DS ALFA pri ZUŠ Humenné

M. Sweeney, V. Klimáček: Iba ten múr

Réžia: Eva Jacevičová

Múr medzi nami - múr v nás

Základným východiskom inscenácie Iba ten múr, je rovnomená báseň Matthewa Sweeneyho „o múre, ktorý je paradoxne vnímavejší a citlivejší ako niektorí stvrdnutí ľudia v jeho okolí“ (cit. z noticky k inscenácii). A táto báseň je potom doplnená o pár fragmentov z pera slovenského spisovateľa Viliama Klimáčka (báseň Múroobrazy a próza M.K.+V.K.=srdce). Vznikla tak akási textová kompilácia, ktorú spája téma múr. S touto inscenáciou sa nám predstavil divadelný súbor Alfa pri Základnej umeleckej škole v Humennom, pod vedením PhDr. Evy Jacevičovej.

Divadelný tvar, ktorý nám ponúkli, je charakteristický precíznou výtvarnou čistotou. Kostýmy v sivej a sivo-čiernej tonalite dopĺňali biele stoličky a ako akcent bola použitá červená farba (klbko, či písanie červenou kriedou na biele stoličky). Zvolené farebné tóny a ich súlad na scéne pôsobili veľmi moderne a samotná výtvarná zložka a jej strohosť, bola pre mňa najväčšou prednosťou tejto inscenácie. Malo to vkus. Je naozaj škoda,

že sa s podobnou precíznosťou nepracovalo aj so samotným priestorom, či v konkrétnych situáciách a umeleckých obrazoch, ktoré mladí herci vytvárali na javisku svojou hrou. Veľmi by som vyzdvihol snahu a ambíciu vytvárať obrazy a vizualizovať dej jednoduchými prostriedkami, takmer v prázdnom priestore, pričom mladí herci mali k dispozícii len seba, jeden druhého a pár stoličiek. Scénografia v takomto prípade vzniká a zaniká až s hrou hercov na javisku, podobne ako tomu bolo napríklad v talianskej ľudovej komédii – Commedii dell'arte. Bohužiaľ, mnohé priestorové i herecké riešenia metafor a obrazností, ktoré text ponúkal, ostali iba v akýchsi náznakoch a neboli dostatočne podporené a rozvíjané fantáziou, či voľbou výrazových prostriedkov. To spôsobilo, že inscenácia v konečnom dôsledku pôsobila skôr ako skica než finálny tvar. Pritom text ponúkal krásne zadania pre hereckú prácu (napríklad ako hereckou etudou zobrazíť farby?, fragmenty mesta?, billboardy, múr, atď.) Samotnú

tému, ktorú si v divadelnom súbore zvolili pre svoju inscenáciu považujem za vynikajúcu. Metafora múru je v dnešnej dobe mimoriadne presná a mnohé sa dá práve cez tento znak o súčasnom svete vysloviť. Múr. Múr v nás. Múry medzi nami. Múry v našich hlavách (predsudky, strachy, osobnostné limity a pod.). No i v tejto rovine ostala inscenácia len v akomsi náznaku a s obraznosťou, ktorú ponúkala výborne zvolená téma, hlbšie nepracovali. Čo je opäť škoda. Inscenácia tak ostala kdesi na polceste.

Počas včerajšej hodnotiacej diskusie sme si s porozumením mnohé z týchto podnetov už vysvetlili a tak sa už teraz teším na ďalšiu cestu tohto divadelného súboru, ktorý prešiel počas tohto roka dôležitou vnútornou premenou a ja im držím veľmi palce, pretože guráž a ani talent im určite nechýbajú. A na záver mi dovoľte jeden osobný odkaz pre mladých hercov v súbore Alfa: Myslím si, že vaše rozhodnutie venovať sa napokon tejto téme bolo jednoznačne správne.

Patrik Lančarič

*Sú také, čo sa dajú nahovoriť na žart
a ešte im to svedčí. Zdobia krajinu.
Keď ich smrť potom pod zem zráža,
tu je už konkurz na inú.*

Detský divadelný súbor Zuškári pri ZUŠ Brezno

Janko Kráľ: Kríž a čiapka

Réžia: Matej Struhár

Balada ako kubistická skladačka

Detský dramatický súbor Zuškári pri ZUŠ Brezno priniesol na javisko baladický veršovaný príbeh Janka Kráľa Kríž a čiapka. Príbeh osciloval na hrane medzi zovšeobecnením tradičnej dedinskej spoločnosti a výnimočnosťou či inakosti jednotlivca.

Režisér po priestore umne rozložil scénické prostriedky, z ktorých vyrastal príbeh dievčiny poznačenej pýchou. K vytvoreniu obraznosti stačili biele plachty, stoličky a hnedá látka.

Atmosféra ťažoby vyrastá z hry kolektívu dievčat, ktorých čierne kostýmy označuje anonymitu davu, oproti ktorej stojí pýcha Mary a jej trúfalé rozhodnutie priniesť z hrobu mládenca kríž a čiapku.

Inakosť sa prejavuje vo veľmi konkrétnom konaní, ale nedochádza k jeho zovšeobecneniu. Príbeh sa uzatvára do seba a je hrou významov skladačky, z ktorej sa stratil jeden uhol pohľadu, jedna kubistická kocka. Hudob-

nosť dotvára atmosféru rovnako ako zvuky zvonca, ale svedčie dievčiny, sa potom javí ako púf od viny k trestu. Dedinský, či skôr dievčenský element vytvára pozadie jej rozhodnutia.

Hnedá plachta vyjadrujúca pýchu Mary, ktorá chce presiahnuť rámec zvykov dediny, sa mení v rukách interpretiek na hlinu hrobu, na postavu mŕtveho mládenca, ale súčasne je to aj strážidlo noci, záhrobia s reliéfom tvári a tiel. Tie sa napokon stávajú aj hrobom dievčiny. Jej ľútosť a pokánie sa naznačí láskaním detí budúcnosti, ktorú už Mara nezažije. Je to znak života dedinskej komunity, ktorá dievčinu sprevádza na cintorín. Rôznosť uhlov pohľadu tento javiskový útvar uzatvára do konkrétnych činností ako je pranie bielizne, ale súčasne sa naň dívame aj z inej perspektívy a v tej chýba rodičovský aspekt.

Režisér Matej Struhár buduje príbeh na hraniciach všeobec-

ného, ktoré sa však z hry nevyvíjajú, a jednotlivého. Konkrétne činnosti, hudobný sprievod prispieva k vytvoreniu emocionálneho kanála, ktorému trochu chýba zmena osvetlenia, teda jeho intenzity. Príbeh sa uzatvára do seba premenami priestoru, ale nie je aj dnešným varovaním pre súčasníkov. Dievča, ktoré chce patriť do iného sveta, naráža na konvencie dediny a jej trest prerastie od choroby až k smrti. Záverečný návrat devy a pohrávanie sa s hnedou látkou akoby signalizovalo kruhový aspekt – všetko sa môže začať znova, ak sa nepoučíme touto skutočnosťou.

Príbeh Brežňanov videný z rôznych pohľadov tak obsahovo ostáva uzavretý do seba a dokonalou prácou s rekvizitou. Nedošlo však k metamorfoze, ostala iba mutácia tradičného príbehu okoreneného interpretačnou zručnosťou účinkujúcich.

Eubo Šárik

Na slovičko s režisérom Matejom Struhárom

● Divadlo poézie ste robili so svojimi žiakmi prvý raz. Ako dievčatá tento žáner prijali?

Väčšinou robíme prednesy a nejaké divadelné etudy, ale keď sme dostali pozvanie na krajskú tvorivú dielňu na Chate pod Hrbom, veľmi rád som sa do toho pustil. Baby to zo začiatku brali skôr ako výlet, ale keď okúsili prácu s lektorom, keď sme začali hľadať a nachádzať v texte určité významy, ktoré ony postupne začali chápať a prijali ich za svoje, tak sme sa rozhodli, že to dokončíme.

● Keďže sa to dievčatám i vám zapáčilo, plánujete v divadle poézie pokračovať?

Na ZUŠ učím presne rok a veľmi rád by som v tejto práci pokračoval aj s ďalšími žiakmi. Najmä po tom, čo som videl konkurenciu a zistil, aké vyspelé súbory a inscenácie sa vyskytujú na krajských i na tomto celoslovenskom podujatí. To bola pre mňa veľká skúsenosť a inšpirácia. A rád by som sa im priblížil.

● Pred niekoľkými rokmi ste vyhrali HK ako recitátor. Porovnajte svoje pocity, keď ste tu boli sám za seba a teraz, keď ste viedli svoje žiačky?

Keď som vyhral Kubín, bol som nezodpovedný adolescent, ktorý mal iba nejaký pocit, že potrebuje vyjadriť svoj názor cez báseň. Bola to báseň Ivana Kolníča Abstrák, taká trochu beatnická poézia. Išiel som sám za seba, nemal som absolútne žiadny stres, dokonca som ako mladistvý delikvent trochu holdoval alkoholu a bolo mi úplne jedno ako dopadnem. Nuž, nejak sa stalo, že som to vyhral. Teraz som mal omnoho väčšiu zodpovednosť, dokonca som mal stres väčší, ako keď hrávam na profesionálnom javisku. Mal som až fyzickú trému. (dj)

Poznáte figliara?

**Detský divadelný súbor
Bebčina, Nová Dubnica
O figliarovi
Réžia: Miriam Martináková**

„Poznáte nejakého figliara?“, zakričia do hľadiska na úvod inscenácie „O figliarovi“ účinkujúci z Detského divadelného súboru Bebčina pri Základnej umeleckej škole Štefana Baláza v Novej Dubnici. Synonymický slovník ponúka hneď niekoľko možností výkladu tohto prívlastku, a tak figliarom môže byť aj prefikanec, podnikavec, špekulant či prospěchár.

V časoch, keď sa v rôznych mestách Slovenska organizujú protikorupčné pochody, ktoré majú za cieľ poukázať na novodobých „figliarov“ našej spoločnosti, nachádza súbor z Bebčiny korene figliarstva na Slovensku už v ľudovej rozprávke, s rovnomenným názvom O figliarovi. Práca vedúcej a režisérky súboru Miriam Martinákovovej sa však nezastaví iba na jej inscenovaní, ale na jej motive prechádza s deťmi analýzou fenoménu figliarstva ako takého. Pýta sa, kde sa figliar rodí, kde vyrastá, ako sa dostáva z jedného miesta na druhé, z jednej pozície na vyššiu až na tú najvyššiu. Popritom má divák pocit, že spolu s deťmi

*Rodičia mali spolu s...
(Doplňte koreňiny pre chut'!)
Keď zmocnel, podobal sa na semtex.
Figliar aj súbor, aj výbuchy smiechu.*

prejde aj otázkami, ktoré sa týkajú základných problémov života, a to v škále od jeho zrodu (pôrod), cez sociálne aspekty (spolužitie ľudí v paneláku) až po spoločensko-politické vyústenie (voľby starostu a jeho postup vyššie). Deti súboru si tak cez zvládnutie výstavby divadelného tvaru odnášajú do života nové a pre ich život potrebné vedomosti.

Metaforou človeka figliara sa stáva vedro, ktoré putuje ako zástupný znak v časozbernom zábere jeho života, pričom jeho významy sa variujú podľa spôsobu manipulácie s ním. A „keď už vedro na rolu nestačí“, ako hovorí jeden z protagonistov inscenácie, tak „teraz budem figliarom ja“. Táto otvorenosť a autentic-

kosť protagonistov súboru prítomného diváka baví, a to vďaka tomu, že mu súbor neponúka len výsledný produkt inscenácie, ale pozýva ho zažiť spôsob uvažovania o téme, odkrýva pred ním svoje karty tvorivosti. A tak si stačí zblížiť mikiny a dať si ich pred tvár, a razom máme pred sebou úžasnú výtvarnú podobu paneláku.

Textový podklad môžeme zo začiatku vnímať ako jednoduchý až nepoetický, v rukách súboru sa však jeho jednotlivé fragmenty stávajú až akýmiś situačnými anekdotami, s vtipnými a trefnými pointami, ktoré v mnohom svet dnešného figliarstva demaskujú.

Mgr. Peter Jankú, PhD.

Návrat klasiky alebo ku klasike?

Záverečné hodnotenie kategórie Recitačné kolektívy a divadlá poézie detí

Šesťdesiaty tretí ročník Hviezdoslavovho Kubína v dňoch 21. a 22. 6. 2017 ponúkol divákovi v kategórii recitačných kolektívov a divadiel poézie detí celkovo 7 inscenácií. Až 5 z nich čerpalo literárny materiál zo slovenských balád a rozprávok. V jednom prípade sme mali dočinenia s autorskou poéziou pre deti, kde jej autor sa na prehliadke aj osobne zúčastnil, v jednom prípade súbor priniesol montáž textov dvoch autorov.

Dramatický krúžok pri Základnej škole s materskou školou z Hrabušíc pracoval s textom Štefana Šimka Pi-pi-pip. Aj keď úvodná etuda rodenia malých kuriatok spod rozprestretých dáždnikov sľubovala zaujímavú prácu s divadelným obrazom, od okamihu, ako začal súbor zborovo a v šablónovitej forme recitovať básničky, sa javisko postupne zaplňalo rôznorodými výtvarnými poetikami, ktoré väčšinou literárnu predlohu ilustrovali.

Divadelný súbor Alfa pri Základnej umeleckej škole v Humennom ponúkol montáž textov Matthewa Sweeneyho a Viliama Klimáčka pod názvom Iba ten múr. Zaujímavá téma o svedectve múru, ktorý zažíva rôzne peripetie súčasného života mladých ľudí, bola inscenovaná pomocou bielych stoličiek. Zoradené v rade tvorili líniu múru. Inscenácia napriek niekoľkým zaujímavým jednotlivým výstupom celkovo vyznela monotónne a zaslúžila by si zrejme prísnejšiu dramaturgickú prípravu, ktorá by jednotlivým výstupom dala výrazovú hierarchiu.

Pokus o fúziu folklóru a balady v podaní Detského recitačného kolektívu Lienky pri Základnej škole s materskou školou z Novote

sa nevydaril kvôli nedostatočnému prepojeniu obidvoch zložiek, čím balade išli hudci horou ubral dramatickosť a vyznel v prospech ľudových piesní vložených do príbehu.

V prípade balady Janka Kráľa Kríž a čiapka Detského dramatického súboru Zuškári pri ZUŠ v Brezne dramaturgickým zásahom do predlohy tvorcovia ubrali hlavnej predstaviteľke z konkrétosti konania i možnosti motiviky vymedziť svoje konanie voči ženskému zboru. Kompaktný, vizuálne i hudobne zaujímavý tvar sa tak stal akousi všeobecnou tézou.

Detský recitačný kolektív pri ZUŠ v Malackách v balade Janka Kráľa Zakliata panna vo Váhu a divný Janko ukázal v prvej tretine inscenácie až ukázkovú podobu analýzy a výkladu literárnej predlohy, na pozadí ktorej vytvoril sieť súčasných a inscenačne zaujímavých vzťahových rámcov medzi postavami. To až do chvíle, keď začal inscenovať predlohu pomocou rekvizit a formou zaužívaných postupov, pričom k úvodnému spôsobu uchopenia textu sa v závere už nevrátil.

Odvážnu a inšpiratívnu prácu s divadelným poetickým obrazom predviedol súbor Kredenc pri Základnej škole Pri Podlužianke v Leviciach pri inscenácii balady Jána Botta Krížne cesty. Pomocou ôsmich vedier, ktorých význam premieňa práca zboru, predstavujúceho dedinu manipulovanú postavou Zla, sa dari budovať expresívne a vizuálne zaujímavé situácie na tému strachu a predsudkov rôznych povier, ktoré neopúšťajú ani súčasného človeka, narušovanou reprodukovanou hudbou.

V časoch, keď sa v rôznych mestách Slovenska organizujú protikorupčné pochody,

ktorých cieľom je poukázať na novodobých „figliarov“ našej spoločnosti, nachádza Detský divadelný súbor Bebčina pri ZUŠ Š. Baláza v Novej Dubnici korene figliarstva na Slovensku už v ľudovej rozprávke s rovnomenným názvom ako inscenácia, O figliarovi. Textový podklad môžeme zo začiatku vnímať ako jednoduchý až nepoetický, v rukách súboru sa však jednotlivé jeho fragmenty stávajú až akýmiś situačnými anekdotami s vtipnými a trefnými pointami, ktoré literárnu predlohu divadelne povyšujú a v mnohom svet dnešného figliarstva demaskujú. Divákov oslovila najmä autentickosť a otvorenosť konania, s akou detský súbor na pozadí inscenovanej predlohy prechádza aj dôležitými témami pre spoznávanie svojho života i okolitého sveta.

Prehliadka recitačných kolektívov a divadiel poézie detí tak priniesla istú výhru klasiky nad súčasnými textami. To sa dá na jednej strane vysvetliť hľadáním istoty vo východiskovom tvare, ktorú balady tvorcom poskytujú už len tým, že v sebe nesú rôznorodosť literárno-formálnych podnetov pre tvorbu, ako aj pečat skúsenosti z predchádzajúceho inscenovania inými súbormi. Na druhej strane tento stav môže svedčiť o kríze súčasnej literárnej spisby pre deti, ktorá by nebola pre tvorcov divadla dostatočnou výzvou na jej inscenovanie. V každom prípade pre prítomných divákov komparácia rôznych postupov pri uchopení viac-menej rovnakej literárnej látky, akou je balada, môže byť len na prospech, čo uvedené inscenácie aj ponúkli.

Mgr. Peter Jankú, PhD.

*Deti sa hrajú s guľôčkami
na oboch stranách života.
Aj tu aj tam sú trochu samy.
Keď je tu mŕtvo, tak je živo tam?*

**Bebčina pri Základnej umeleckej škole Štefana Baláža, Nová Dubnica
Etgar Keret: Saláma
Réžia: Miriam Martináková**

Na slovičko s režisérkou Miriam Martinákovou

● Ako vzniká inscenácia s takýmto výrazným protivojnovým odkazom?

Zaujal nás Etgar Keret. Už pred dvoma-tromi rokmi jeden z protagonistov dnešnej inscenácie, ten čo hral chlapca, recitoval tohto autora. Ale on recitoval Rúry, čo je chronicky známy text. Tento text je z knihy Sedem rokov života, kde autor opisuje sedem rokov zo života svojho syna. Piše úplne fantasticky v tom, že vojna je vlastne len taký vedľajší motív, ale možno práve preto oveľa silnejší. Inscenácia vznikla celkom spontánne. Rozprávali sme sa o tom, čítali sme si knihy, vyberali sme, hľadali, skúšali, prerábali, vracali sa k pôvodným nápadom a tak. Úplne rovnako, ako vznikajú všetky inscenácie v našom súbore. Výsledná podoba však vznikla v podstate v priebehu najintenzívnejšej práce za posledných päť-šesť týždňov. Navyše sme popri tomto predstavení pracovali aj na činohre, bolo to pre nás dosť náročné.

● Nie je im téma vojny

vzdialená?

Oni s tým žijú. Dokonca sú tam chalani, ktorí chcú ísť na vojenskú školu. Navyše, aj môj muž je vojak. Oni to dosť vnímajú a aj prežívajú. Nemyslím si, že by im to bolo vzdialené

● Ako sa vám v Kubíne hralo, cítili ste u divákov odozvu?

Musím sa priznať, že neviem robiť s takými veľkými. Skôr sa cítim doma v tej detskej kategórii, kde sme odozvu cítili dosť výrazne.

● Váš detský divadelný súbor priniesol svojim predstavením O figliarovi do divadelnej sály veľa smiechu a dobrej nálady. V predstavení hrá 24 detí. Aké je to navčičovať s takým veľkým počtom?

Tažké. Veľmi ťažké. Najmä, keď človek nechce udupať detskú spontánnosť.

● Predstavenie bolo veľmi vtipné, nakoľko humor tvorili deti a čo bol režisérsky zásah?

Aj oni čo-to vymysleli. Napríklad úvod, ako sa narodil figliar. Na to sme robili rôzne etudy, rozoberali sme, čo im o tom, ako

prichádza dieťa na svet, rozprávajú doma. Invenčne zasahovali aj naši starší žiaci. Sú to veľmi vtipné dečka a majú aj veľmi vtipných rodičov, takže to nebol vôbec problém.

● A celkovo téma predstavenia, bol to nejaký spoločný konsenzus s deťmi, či váš výber?

Vychádzalo to z rozprávky a, samozrejme, dospelák si z toho odčíta svoje. Ale aj deti sa stretávajú s autoritou, ktorá ide stále vyššie a vyššie. Napríklad vo svojom detskom kolektíve, vidia to na učiteľoch, aj v triede vidia, že keď je niekto vyššie, tak sa pretŕhajú priateľstvá. Tá téma im bola veľmi blízka, čiže je to aj z ich života, ale dospelák si tam zas odčíta to politické dianie okolo seba.

● V kolektíve máte aj deti s poruchami správania. Ako sa pracuje s takými divadelníkmi?

Vyšťudovala som špeciálnu pedagogiku a s takými deťmi pracujem. Musia mať svoj pravidelný režim. Musí im byť jasné, čo od nich chceš, aké sú očakávania a musia mať jasné limity – čo je odmenené a čo nie.

(jkb, pn)

Humanistická saláma

Hovorí o detstve a živote v Izraeli, či v Pásme Gazy znamená uvedomiť si rozdiel medzi našou predstavou forsírovanou mediálnymi správami a skutočnou, bežnou, každodennou situáciou, v ktorej sa snaží nájsť si svoje miesto aj detský svet. Dôležitá je kontextualizácia ako predpoklad významovo silnej metafory – hra na sendvič by v geopolitickom priestore napr. strednej Európy stratila konotačnú silu.

Vo svete, v ktorom je štvrtá dimenzia života definovaná strachom, sledujeme chlapca na jeho nevedomom ťažení proti marazmu spoločnosti. Divadelnej skupine Bebčina z Novej Dubnice sa podarilo vytvoriť dôležité tematické presahy inšpirujúce úvahy aj o tom, akú silu má jednotlivec, ktorý narúša obľudnosť rutiny siahajúcej na život. Veľmi jednoducho a pritom nesmierne divadelne a sugestívne pôsobia ich obrazy detí hrajúcich sa s papierovými lietadlami, ľudí žijúcich pod oblohou neustále križovanou bojovými lietadlami. Výtvarný jazyk inscenácie Saláma je úsporný, no metaforicky presný a výpovedný. Medzi guľôčkami, s ktorými sa deti hrajú, tušíme zabudené náboje, guľky; v piskote píšťalky tušíme zvuk výstražných sirén; z papiera vytvorené guľky hodené do publika asociujú okrem iného informačnú a printovú vojnu a pod.

Interpretačná zdatnosť hereckého kolektívu umožňovala režisérke detailnú prácu s jednotlivými prehovormi a pri vypracovávaní situácií a mizanscén, čo vo veľkej miere aj využila. Potenciálom ostali tie časti, v ktorých sa žiada väčšia plasticnosť charakteru hlavnej postavy, čo však v tomto prípade možno doceliť aj nepriamo – vytvorením diferencovanejšej perspektívy okolia (určujúceho svojim konaním axiologické princípy spoločenských pohybov).

Stupeň dramaturgickej vyspelosti inscenácií Miriam Martinákovovej (aj v detskej kategórii, aj v minulom roku) podnietil v diskusiách poroty zrod nového divadelno-vedného pojmu – detské politické divadlo. Ha ha. Ide však vskutku o divadlo, ktoré je spontánne, živé, vychádzajúce z autentických skúseností malých hercov, ale vždy späté s uvažovaním v spoločenských súvislostiach, občiansky angažované. Vychovávajúce k všímavosti a citlivosti na komplikované problémy súčasného sveta.

To všetko je dôležité, aby sme sa o pár rokov aj my nemuseli hrať na salámu a spievať si Slovenské mamičky, pekných synov máte...

Diana Laciaková

Na slovíčko s autorkou textu, herečkou a spolurežisérkou Michaelou Hudákovou

● Prečo ste sa rozhodli pre autorský text?

Pri tvorbe inscenácie a pokuse o vyjadrenie sa, sa, samozrejme, dá stotožniť aj s textom iného autora, ale myslím si, že najlepšie sa dá vyjadriť cez samú seba a cez svoje vlastné slová a myšlienky.

● Odkiaľ ste čerpali inšpiráciu pre napísanie textu, ktorý ste inscenovali?

V tomto texte išlo predovšetkým o vnútorné pocity, o určitý súboj protichodných pocitov a nálad. A na vyjadrenie tohto súboja, tejto vnútornej búrky sa mi zdalo najlepšie ukázať to prostredníctvom počasia, skutočnej fyzickej búrky.

● Réžiu ste tvorili spoločne. Nevznikali medzi vami nezhody, koho nápad uprednostníť a tak?

To nehrozilo, pretože my spolu pôsobíme už skoro desať rokov a za ten čas sme si postupne vypracovali v podstate jednotný názor na to, ako by sme chceli pracovať a ako by malo vyzerať naše predstavenie.

● Aj v budúcnosti sa plánujete uberať cestou vlastnej autorskej tvorby?

Ako som už povedala, najlepšie sa nám vyjadruje vlastnými slovami a myšlienkami, a preto chceme aj v budúcnosti pracovať s vlastnými textami.

● Pridajú sa autorsky aj Vaše kolegyně zo súboru alebo budete dvornou autorkou naďalej vy?

Zatiaľ nám to fungovalo, takže to v najbližšom čase nebudeme meniť. (dj)

*Občas sa básnikovi vedou stane,
že jeho poézia žiada o azyl.
A sama azyl nedostane
pre toho, kto ju pokazil...*

FeminiTRI pri ZUŠ a Gymnáziu Š. Moyzesa, Moldava nad Bodvou
Michaela Hudáková: Cítim
Réžia: kolektív súboru

Verše ako irónia o láske

Isto sa autorka gramatických rýmov venovaných vnútornému svetu mladého človeka usilovala úprimne pretlmočiť pocity dospievajúceho dievčaťa v primeranej forme prístupnej akémukoľvek divákovi. Aj ten nepoučený si mohol z rýmov prenikajúcich do vnútra dievčenského sveta obnažiť pohľad na témy, ktoré mladé tinedžerky reflektujú.

Inou je skutočnosť, ako ich postaviť na javisko pred diváka, aby sa nestratil predpokladaný účinok vlastnej poézie. Ono je niekedy lepšie lásku zažívať, ako o nej písať. No dievčatá FeminyTRI z Moldavy nad Bodvou sa svoje pocity pokúsili divákovi priblížiť ako vnútorný svet, ktorý zápasí o poznanie sveta rovnako so silami prírody ako so silami medziludských vzťahov.

Larválne štádium začiatku predstavovala plachta, ktorú strhli dve devy z recitátorky potom sa odvíja príbeh prerozprávajúcich veršov okorených pruhmi látky. Tie sa premiestňujú zo strany na stranu akoby sa vnútro človeka zmietané nerozhodnosťou chcelo vybrať niektorým smerom.

No nejasná farebnosť nedávala divákovi príležitosť stavbu obrazu rozlúštiť. A nepomohli ani lampičky. Svetlo do inscenácie tak priniesli iba rýmy autorskej poézie Michaely Hudákovovej s názvom Cítim. Opozitum citu je raciono, esencia, rozum. Ten však nehraje v obraze veršov a natiahnutých šnúr nijakú rolu. Čo ostáva je vôľa predstaviť vlastné dielo divákovi ako ironický pól skutočnosti. Nemôžeme vnímať

tieto verše ako fakticitu zážitku či citového vzplanutia. Ako ironickú nadsádzku však áno. No práve to devy nechceli. Prílišná vážnosť prejavu znehodnocovala obsah, ktorý sa vyprázdnil po niekoľkých situáciách. Potom už ostalo len preťahovanie vnútorného démona na jednu alebo druhú stranu.

Inscenácia Cítim je výrazom úsilia sprítomniť lyrický pohľad mladých dievčat na svet, ktorý ich obklopuje, a v ktorom si hľadajú svoje miesto. Inscenáciou však chýbal jednoznačný dekodovací kľúč k uchopeniu významu. Nazdávame sa, že nasledujúce inscenácie budú mať nielen emocionálne pozadie, ale aj racionálne premyslenú štruktúru. Súboru FeminyTRI držíme prsty. **Lubo Šárik**

63.
Hviezdoslovou Kubín

63. Hviezdoslavov Kubín

Info č. 3

Redakcia:

Jarko Broz

Dušan Jablonský

Pavol Náther

Foto:

Michal Lašut

Zalomenie:

Juraj Lukáč

Šéfredaktorka:

Zuzana Račková

Vydali:

Národné osvetové centrum

www.nocka.sk

Mestské kultúrne stredisko

v Dolnom Kubíne

*Vlk vláči lačné vnútro celé (v) metre,
za sklom má síce rozostrený obraz.
No keď si svoje jedno oko pretrie,
zrazu je viditeľnosť celkom dobrá.*

Zádrapky pri Základnej umeleckej škole, Senica

Vlci v metre

Réžia: Linda Petráková a kol.

Jedno dlhé vlčie zavytie zo Senice

Po dvoch dňoch Hviezdoslavovho Kubína je možné opäť raz konštatovať, že pristupovať k inscenovaniu poézie je pole neobmedzených možností.

Či je to rozvíjanie svojej poetiky, alebo objavný postup práce, všetko sa stáva spoločnou skúsenosťou.

Jednu zo skúsenosti z interpretácie sveta a hľadania svojských výkladov tohto sveta ponúkol súbor Zádrapky pri Základnej umeleckej škole v Senici.

Vytvorili naozaj veľmi dôsledný divadelný jazyk, akúsi abecedu obrazov a princípov, ku ktorej postupne ponúkali kľúče, menili ich počas jazdy, ale zároveň dbali o to, aby tie, ktoré majú byť konštantné, ostávali konštantnými.

Inscenácia je tvar - kompozícia textov - zložená z niekoľkých básní, textových útvarov (Jan Těšňohlídek, Jáchym Topol, Brian Patten, Nóra Ružičková, Daniel Pennac, Ivan Štrpka), ktoré sa tematicky rozvíjajú, kontrastne ladia a vyúsťujú v akýsi základný pocit, alebo doslova základný stav.

Pre režisérku Lindu Petrákovú je poetika jasná a pomerne vyhradená. Sú to reflexívne atomizované obrazy. Samotné úvahy nad témou, v ktorých necháva vyniesť text, dopĺňa paralelným obrazovým konaním. Obraz však má funkciu statickú, iba jemne sa posúva či lomí. To je kľúčové, že kľúčom nechce byť rozohranie situácií - čo by zvolené texty autorov ponúkali a bolo by bez problémov možné rozohrať konkrétne, priam až čínoherné situácie. V tomto prípade sa tvorcovia snažia o dôsledné budovanie obraznosti v jej minimálnosti.

V rámci celku je vidieť istý obľúk. Ten začína svorkou, statickým,

temer v šere ukrytým obrazom komunity. Následne sa z tejto komunity postupne vylupujú jednotlivé mikro príbehy sveta vlkov, únikov z klieťok, zvlčeni, vlkov samotárov, nových klieťok a obmedzení, izolácií.

K tomu, aby obrazy vznikli a mali svoju silnú vizuálnu kvalitu, si tvorcovia pomáhajú jednoduchým objektom plexiskla. To má však významovú a nie dekoračnú úlohu. Je to sklo, za ktorým sa anonymne schovávajú postavy sociálnych médií, je to sklo, ktoré je sklom výškových budov a osamelých ľudí (aj topmenežerov aj radových zamestnancov) za ním, je to sklo domov a spálni, v ktorej sú osamotené individua, ktoré už spolu nedokážu viesť dialóg, je to klieťka tej pomyselnéj ZOO, z ktorej sa uniká, je to sklo blikajúceho mobilu. Sú to dve re, ktorými sa interpreti doslova dostávajú priamo do sveta básní, do ich absolútneho vnútra. Presne ako to zhmotňuje posledný obraz - teda jednooký vlk, ktorý sa díva na seba, cez seba i do seba. Škoda, že ho pritom nevidíme a nie sme teda účastní jeho obrazu.

Sled obrazov má svoje radenie, nejde však po nijakej príbehovej logike, ani ju nehľadá, ide od témy vlka a jeho úniku, cez nové zakliesnenia v realite až k univerzu. Presne tým obrazom končí. Od sveta natur ide cez svet ľudí, cez kritiku doslova nivočiaceho kapitalizmu k vesmíru, k tej najzásadnejšej a najširšej kategórii. Skrz jednotlivé obrazy pomenúvajú jednotlivé zvlčivosti. Tvorcovia nehľadajú žiadny humor a ani nadhľad, hľadajú pomalý a sugestívny obraz.

Dá sa polemizovať a rozmyšľať nad tým, či prepojenia jednotlivých

vých výjavov a prechody majú šancu dynamizovať celok a pomôcť divákovi ísť s týmto celkom, sledovať ho a neopustiť, alebo práve naopak, narúšať všetky prirodzené požiadavky po dynamike premien, prechodov, prestavieb. Je to možnosť na isté kontrastné vyznenie situácií.

Naznačené je to práve v častiach o Karpatských vlkoch ich priestorovým riešením, aj zvukovým aj interpretačným. Je to časť, ktorú možno chápať ako istý kľúč, ako paralelu ku ktorej ale i od ktorej sa divák následne musí odraziť. Odraziť do sveta obrazov asociácií, postáv za sklom, za obrazovkou mobilu, depresie a úzkosti, za izolovanými bunkami vzťahového prázdna. Nedá sa určiť, ktoré zvlčenie je to najdrásavejšie, ale z každého cítiť isté zásadné pomenovanie sveta, ktorý sa obracia k matérii.

Toto pomenovanie zmeny sveta nesie v sebe tajomstvo, mystiku, razanciu, sugesciu i obraznosť. Nevie, aká je miera, neviem koľko koncov v takto nastavenej inscenácii stačí. Ale tuším, že je tu priestor na posúvanie, na okrasovanie, na výraznejšie zhutňovanie.

Súbor Zádrapky sa zadrpal do súčasného sveta, do jeho anomálií, zlomov, rozbitých vzťahov, nekomunikácie, kapitalizmu, okrádania, jeho postupného osamienia. Vlci v metre sme sebe samými my navzájom. To navzájom je dôležité a iba čas od času sa podarí stretnúť jednookého vlka, ktorému človek vie rozumieť, iba čas od času si povieme, že plnosť chvíle objíma náš svet v škrupinke.

**Miriám
Kičiňová**

Na slovíčko s režisérkou Lindou Petrákovou

● Pri takej zmesi autorov, akú ste ponúkli si dosť dobre neviem predstaviť, ako vznikne takáto inscenácia?

Výnimočne ako prvý vznikol názov, inšpirovaný internetovým článkom a psoch, ktorí sa v Moskve kvôli prežitiu naučili cestovať metrom. Žili niekde na okraji, ale nejakým zvláštnym spôsobom zistili, že v centre je viac ľudí a preto aj viac potraviny. Bezpečnejšie sa cítia na periférii, ale v centre majú viac žrádla. Tak cestujú... A keďže predchodcom psa je vlk, už sa pomaly rodila myšlienka inscenácie. Ja nosím žiakom rôzne texty a sledujem, čo ich zaujme. Začali sme textom Vlčí sen, ktorý je z knihy Sestra od Jáchyma Topola a veľmi ich zaujali aj texty súčasného českého básnika Jana Těšňohlídeka. Začali sme uvažovať nad tým, aké je to pre človeka, keď na jednej strane žije pohodlný rýchly život v civilizovanom svete obklopený technológiami, ale na druhej strane je v tom človeku niečo animálne, v našom prípade vlčie. To bola základná koncepcia, ktorú sme potom v rôznych textoch spoločne hľadali.

● A našli ste?

Od začiatku sme chceli vytvoriť minimalistické obrazy, aby to bolo abstraktné, aby sme vytvorili priestor na hľadanie aj pre diváka, ale zároveň aby to bolo jasné a konkrétne aspoň pre nás, aby sme mali jasný cieľ a vedeli sme, čo chceme u diváka evokovať. Nechceli sme, aby sa tieto pomerne ťažké texty „bili“ s nejakou silnou akciou. Išli sme teda cestou jednoduchosti a viac vnútorného ako vonkajškového, živočíšneho prežívania. A šli sme do toho aj napriek tomu, že na krajskom kole nám túto minimalistickosť a strohosť vyčítali.

● Ako sa vám hralo?

Cítili sme sa dobre, hralo sa nám dobre, aj keď máme v Kubíne trochu problém so svetlami. My máme doma celkom dobre vybavenú divadelnú sálu. V Kubíne musíme počas hodinovej skúšky svetlá výrazne zjednodušiť. Vyzeralo to teda trochu inak, ako to máme naskúšané, ale to sa asi týka každého súboru... (jkb)